

Voorwoord

[PM]

Jaap Verhulst, voorzitter Overlegorgaan

Inhoud

1. Algemeen
2. Programma Natuurlijk Platteland – Deelprogramma Drentsche Aa
3. Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe
4. Water
5. Landbouw
6. Natuur en landschap
7. Recreatie
8. Wonen en leefbaarheid
9. Klimaat en energie
10. Educatie en communicatie
11. Gebiedsfonds Drentsche Aa

Bijlagen

1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa
2. Overzicht Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa
3. Besluitenlijst Overlegorgaan 2024
4. Eindafrekening Bestedingenplan 2024
5. Overzicht afgeronde projecten
6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2024
7. Adressen partners

1 Algemeen

Besluit ministerie van LVVN

De provincie Drenthe heeft al geruime tijd in haar Omgevingsvisie het hele stroomgebied van de Drentsche Aa, van brongebieden tot benedenloop, als Nationaal Park opgenomen. Op 15 oktober 2024 heeft nu ook het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN) dit formeel bekrachtigd. Daarmee heeft het Nationaal Park Drentsche Aa de nationale erkenning die het al lange tijd verdient.

Ondersteuning Nationale Parken 2024

Het Rijk heeft in 2023 het Beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030 vastgesteld. Dit Beleidsprogramma kent vijf doelen:

1. De natuur-, landschaps-, erfgoed- en ruimtelijke kwaliteiten van ieder nationaal park versterken, elk park vanuit de eigen gebiedsidentiteit;
2. Ieder nationaal park ontwikkelen naar robuustere natuur- en landschapsgebieden met stevige natuurkernen;
3. De unieke natuurbeleving van elk nationaal park versterken, in balans met de draagkracht van de natuur;
4. De samenleving steviger met de nationale parken verbinden;
5. De herkenbaarheid en eenheid van de gezamenlijke nationale parken in Nederland vergroten.

Het ministerie van LVVN heeft voor de periode 1 juli 2024 - 31 maart 2025 extra geld beschikbaar gesteld voor de Nationale Parken in Nederland. Het geld is bedoeld voor maatregelen die de kwaliteit en bekendheid van de nationale parken vergroten. Nationaal Park Drentsche Aa heeft deze middelen ingezet voor:

- Het project '*Samen aan de slag in het Nationaal Park Drentsche Aa*' door Landschapsbeheer Drenthe in samenwerking met Brede Overleggroep Kleine Dorpen Drenthe en Natuur- en Milieufederatie Drenthe. Doel is de betrokkenheid van dorpen bij hun omgeving te vergroten.
- Extra inzet van IVN voor het uitvoeren van de educatie- en communicatiestrategie 2024-2030.
- Educatieve inrichting bezoekerscentrum '*Huis van de Drentsche Aa*' in Deurze (twee maquettes)
- Vervanging oude NP-informatiezuilen (twee stuks, waaronder die in Deurze).

2 Programma Natuurlijk Platteland – deelprogramma Drentsche Aa

Opdrachtgever

provincie Drenthe

Opdrachtnemer

Samen met haar partners werkt de provincie Drenthe aan klimaatbestendige, robuuste water- en natuursystemen in Drenthe. Dit gebeurt via een integrale, gebiedsgerichte aanpak, waarvan de uitgangspunten en doelen zijn vastgelegd in het Programma Natuurlijk Platteland Drenthe. Dit programma is in 2016 vastgesteld en in 2022 geactualiseerd.

De natuuropgave in het programma vloeit voort uit de afspraken tussen provincie en Rijk uit het Natuurpact van 2013. Deze houden in dat voor eind 2027 in Drenthe 13.600 hectare nieuwe natuur binnen de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) moet zijn gerealiseerd. Van de 13.600 hectare moet vanaf 2022 nog

zo'n 2.500 hectare worden verworven en een kleine 7.000 hectare worden ingericht. De NNN-opgave is nadrukkelijk verbonden met nationale en internationale verplichtingen vanuit Natura 2000, de Vogel- en Habitatrichtlijn (VHR), de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW).

Inmiddels is in verschillende deelprojecten binnen het deelprogramma Drentsche Aa de realisatie van het Programma Natuurlijk Platteland gestart. De voortgang hiervan wordt gestuurd en bewaakt door de Bestuurlijke Adviescommissie Drentsche Aa (BAC; zie kader).

[kader]

Bestuurlijke Adviescommissie Drentsche Aa

Op 24 oktober 2016 heeft de Gedeputeerde Staten van de provincie Drenthe de Bestuurlijke Adviescommissie Drentsche Aa (BAC) geïnstalleerd. De commissie bestaat uit bestuursleden van het waterschap Hunze en Aa's, Staatsbosbeheer, de gemeenten Aa en Hunze en Tynaarlo, LTO-Noord, Drents Agrarisch Jongeren Kontakt, Drents Particulier Grondbezit en de programmaleider Drentsche Aa van de provincie Drenthe. Jan Broertjes is benoemd tot onafhankelijke voorzitter. Prolander voert het secretariaat van de commissie.

De commissie heeft een integrale opgave, waarbij naast de genoemde natuur- en waterdoelen ook doelen voor landbouw, recreatie en leefbaarheid worden meegenomen. Het werkgebied van de commissie omvat het hele beekdalsysteem van de Drentsche Aa. Het gebied van de Elperstroom is aan het werkgebied toegevoegd, evenals het Witterveld. Deze gebieden zijn voor een deel begrensd als Natura 2000-gebied.

[einde kader]

Stand van zaken deelprojecten

De opgave in het Drentsche Aa-gebied is opgedeeld in zestien deelprojecten/-gebieden. Het streven is dat alle deelprojecten uiterlijk in 2027 gereed zijn. De projecten worden uitgevoerd in projectteams in nauwe samenwerking met de gebiedspartners. De samenstelling van de projectteams wisselt per gebied. De meeste projecten worden getrokken door Prolander. Ook Waterschap Hunze en Aa's en Staatsbosbeheer treden op als projecttrekker.

Eind 2024 is de uitvoering van een aantal deelprojecten van start gegaan, waaronder Geelbroek, de Spelden en De Vledders.

Meer informatie over de projecten staat op de projectpagina van het betreffende deelgebied. De vorderingen per deelgebied zijn te volgen op www.provincie.drenthe.nl/drentscheaa.

Pilot groenruil

In 2024 is in opdracht van de provincie Drenthe de pilot Groenruil Drentsche Aa uitgevoerd. De provincie heeft de afgelopen jaren gronden aangekocht binnen het NNN en deze laten inrichten als natuur. Het doel van de pilot was deze gronden op een openbare, transparante en marktconforme manier te verkopen aan of te ruilen met (andere) grondeigenaren in het Drentsche Aa-gebied. Dat konden zowel terreinbeherende organisaties als particulieren zijn. De grond houdt na de koop of ruiling een natuurbestemming, met de verplichting hem als natuur te beheren. Er zijn twee rondes gehouden; in de tweede ronde konden deelnemers ook eigen percelen inbrengen. In ronde 1 van de groenruil is circa 40 ha van de provincie verkocht aan veelal omliggende eigenaren. In ronde 2 is nog eens circa 50 ha van de provincie verkocht aan meerdere particulieren, waarnaast door Staatsbosbeheer ook circa 70 ha verkocht is aan particulieren.

De pilot Groenruil is in opdracht van de provincie uitgevoerd door Prolander en het Kadaster. Na afronding van de pilot bekijkt de provincie of de Groenruil ook ingezet kan worden in andere gebieden in Drenthe.

LESA Drentsche Aa opgeleverd

In 2023 is begonnen met het opstellen van de zogeheten Drenthe Brede LESA (landschapsecologische systeemanalyse) Drentsche Aa. Daarin ligt het accent op het NNN, maar essentiële onderdelen van het bodem- en watersysteem buiten het NNN worden ook meegenomen in de analyse, waar deze van invloed kunnen zijn op bijvoorbeeld de waterhuishouding of nutriëntenstromen. Daaraan verbonden is de vraag waar op basis van het bodem- en watersysteem potenties aanwezig zijn voor de ontwikkeling van hoogwaardige natuur buiten het NNN. In de eerste fase ging het vooral om het verzamelen en integreren van bestaande kennis vanuit beschikbare bronnen, zoals beschikbare LESA-studies, landschapsanalyses, inrichtingsplannen, gebiedsplannen, uitkomsten van (hydrologische) modelstudies etc.

Werkgroep Onderzoek, Monitoring en Beheer

Er zijn veel inrichtingsprojecten gaande in het gebied van de Drentsche Aa, waar verschillende grondeigenaren en uitvoeringsorganisaties bij betrokken zijn. Om onderling af te stemmen en elkaar op de hoogte te houden is de werkgroep Onderzoek, Monitoring en Beheer (OMB) in het leven geroepen. De werkgroep komt een paar keer per jaar bijeen. In mei bekeek de werkgroep de eerste resultaten van de beekbodempverhoging op verschillende locaties in de Drentsche Aa. De eerste resultaten wijzen in de goede richting, al is het waterpeil nog niet zoveel gestegen als gehoopt en verwacht. Toch is dat geen reden tot zorg: de echte eindresultaten zullen pas na ongeveer vier jaar te zien zijn.

3 Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe (TLGD)

De provincie Drenthe wil een toekomstbestendig en gezond Drents landelijk gebied voor haar inwoners. De basis hiervoor is een gezonde bodem, rijke natuur, een schone lucht en voldoende (drink)water.

De bodem is het fundament van ons bestaan, de ondergrond waarop wij leven, bewegen en (ver)bouwen. De bodem heeft invloed op alles, van het telen van gewassen, de natuur en de biodiversiteit tot de kwaliteit van drinkwater en afwatering. De bodem is van belang voor de landbouw, voor natuur, voor ons (drink)water en voor onze gezondheid en ons welzijn.

Maar om een aantal uitdagingen het hoofd te kunnen bieden, zullen we soms anders om moeten gaan met ons landelijk gebied. Denk hierbij aan het omgaan met extremen door klimaatverandering en de natuur die onder druk staat van verdroging en te veel meststoffen. Het vraagt om verandering en het maken van keuzes: het vraagt om transitie van het Drents landelijk gebied. De provincie gelooft in mogelijkheden om deze transitie in samenhang te ontwikkelen. In samenhang met bestaande opgaven, projecten en programma's die de provincie al uitvoert. En in samenwerking met gebiedspartners en ervaringsdeskundigen op provinciaal niveau, per deelgebied en op lokaal niveau. In het programma [Toekomstgericht Landelijk Gebied Drenthe \(TLGD\)](#) gaan we dit vormgeven.

4 Water

Kunstproject 'Beek in Beeld'

Negentien kunstenaars van de vereniging het Drents Schildersgenootschap lieten zich een jaar lang inspireren door het landschap van de Drentsche Aa. Bewonersmagazine Doorstroom van Nationaal Park Drentsche Aa besteedde er aandacht aan. De kunstenaars trokken er gedurende twee jaar tweemaandelijks op uit om de Drentsche Aa in beeld te brengen, van de bron bij Elp tot het 'eindpunt' bij de Witte Molen aan de A28. Het resultaat is een imposante collectie figuratieve, impressionistische en abstracte tekeningen, schilderijen, grafiek en beelden. Een eigentijdse artistieke ode aan een beek die al generaties kunstenaars inspireert.

Een selectie uit de gemaakte kunstwerken wordt in 2025 op twee locaties geëxposeerd: in Museum Nienoord in Leek (17 april tot en met 31 augustus; zie www.museumnienoord.nl) en in de DSG galerie in warenhuis Vanderveen in Assen (4 juli tot en met 13 september; zie www.drentsschildersgenootschap.nl).

Verder zijn er lezingen, open ateliers en kunstenaars die als *artist-in-residence* aan het werk gaan op landgoed Nienoord. Meer informatie daarover op www.drentsschildersgenootschap.nl. De kunstwerken zijn ook gebundeld in een lijvig boek. De tekst van het boek is van schrijver en zanger Egbert Meijers, ambassadeur van Nationaal Park Drentsche Aa.

Boek over waterbeheer gebaseerd op Drentsche Aa-kennis

Ecologen Piet Schipper, Henk Everts, Jan Bakker en Ab Grootjans schreven op basis van hun langjarige onderzoek in het Drentsche Aa-gebied al eerder een rapport over de effecten van het natuurbeheer; Doorstroom wijdde er een artikel aan. Inmiddels hebben dezelfde auteurs hun kennis en ervaring vertaald in een boek met een bredere invalshoek: 'Oud water in de nieuwe tijd'. Op basis van hun ervaringen met de Drentsche Aa – positief en negatief – maken ze duidelijk hoe duurzaam waterbeheer in de Noord-Nederlandse beekdalen eruit kan zien. Daarin speelt het water uit de diepe bodem een belangrijke rol. 'Schoon grondwater is van levensbelang', luidt de ondertitel van het boek. We kunnen het grondwater benutten om te drinken als we de oude mechanismen weer herstellen: grondwater aanvullen en de natuur ruimte geven om te herstellen. Het boek zet de belangrijkste kennis over ons watersysteem op een rij, en brengt in kaart waar het vastloopt en hoe het beter kan. Piet Schipper, Henk Everts e.a., Oud water in de nieuwe tijd. Uitgeverij Noordboek, EAN 9789464711790.

Plan van aanpak voor duurzame bescherming Drentsche Aa als drinkwaterbron

Gedeputeerde Staten van Drenthe hebben op 15 oktober 2024 ingestemd met het plan van aanpak voor de duurzame bescherming van de Drentsche Aa als bron van drinkwater. In het plan van aanpak zijn aanbevelingen van de adviescommissie Vervolg-UPDA verwerkt. Het doel is ervoor te zorgen dat het oppervlaktewater niet of nauwelijks nog wordt belast met gewasbeschermingsmiddelen en andere verontreinigingen. In zestien concrete maatregelen staat beschreven wie waarvoor aan de lat staat. Het oppervlaktewater van de Drentsche Aa wordt gebruikt voor de productie van drinkwater, met name voor de gemeente Groningen. De waterkwaliteit van deze bron moet voldoen aan de wettelijk vastgestelde kwaliteitsnormen. In 2016 is gestart met het Uitvoeringsprogramma oppervlaktewater Drentsche Aa (UPDA) met als inzet om in 2023 het aantal normoverschrijdingen terug te brengen naar maximaal één per jaar. Dit doel is niet gehaald, ondanks de positieve effecten van allerlei maatregelen en de goede samenwerking tussen diverse instanties en gebiedspartners. Een aanvullende strategie was nodig; daarvoor is de adviescommissie Vervolg-UPDA ingesteld, die eind 2023 haar aanbevelingen heeft gedaan. De aanbevelingen van de adviescommissie zijn besproken met alle gebiedspartners en verwerkt in het plan van aanpak.

De provincie neemt de regie om met de vele partners in het gebied het plan van aanpak uit te voeren. Hiermee wordt vervolg gegeven aan de jarenlange goede samenwerking. Uit gesprekken met de

gebiedspartners is naast een grote betrokkenheid, ook een grote bereidheid gebleken om de Drentsche Aa als drinkwaterbron duurzaam blijvend te beschermen. Het plan van aanpak is te vinden op de [website van de Provincie Drenthe](#).

Onderzoek naar effecten uitbreiding waterwinning Assen-Oost

Drinkwaterbedrijf WMD wil de capaciteit van de grondwaterwinning in Assen-Oost verhogen van 2,5 miljoen naar 4 miljoen kuub per jaar. Volgens het bedrijf is dat nodig om ook in toekomst te kunnen voldoen aan de vraag naar drinkwater. Er zijn geen acute problemen bij het aansluiten van woningen en bedrijven op het drinkwaternet, maar volgens het bedrijf komen de grenzen wel in zicht.

Voordat de provincie een besluit neemt over deze uitbreiding moet de WMD eerst zorgvuldig de gevolgen voor natuur en milieu onderzoeken. Dat zegt de Commissie voor de milieueffectrapportage tegen de provincie, die de commissie om advies vroeg. De drinkwaterwinning grenst namelijk aan het Natura 2000-gebied Drentsche Aa. Voorwaarde voor de uitbreiding van de winning is dat deze geen negatieve effecten heeft op dat gebied. Ook moet worden onderzocht wat de effecten van extra waterwinning op het grond- en oppervlaktewatersysteem zijn. Daarbij moet vooral gekeken worden naar de risico's van het infiltreren (laten wegzakken in de bodem) van oppervlaktewater in de diepe ondergrond. De WMD denkt met die infiltratie te kunnen voorkomen dat het natuurgebied verdroogt.

Kadeverbetering Noord-Willemskanaal

In 2024 is de kade langs het Noord Willemskanaal verbeterd. Het tweede deel, de kadeverbetering tussen De Punt en de Oosterbroekbrug, wordt gecombineerd met de aanleg van de doorfietsroute Assen-Groningen. Dit wordt uitgevoerd door de provincie Drenthe. Deze uitvoering wordt later in 2024 gestart. De kade moest op sommige plekken op hoogte gebracht en/of versterkt worden omdat de slappe veenondergrond was verzakt. Door de ingreep voldoet de kade ten minste de komende dertig jaar weer aan de norm voor waterveiligheid. Op hetzelfde traject heeft het waterschap, net als elders langs het kanaal, natuurvriendelijke oevers aangelegd. In deze oevers gaan waterplanten groeien die vissen en andere dieren leefruimte bieden, en voor dieren die het kanaal willen oversteken wordt het makkelijker om in en weer uit het water te komen.

5 Landbouw

Boekweitproeftuin en boekweitcoöperatie gelanceerd

Op 10 juli was de feestelijke lancering van de Drentse campagne '*de boekweit proeftuin*' op de boerderij van Kees Sijbenga in Hooghalen. Zo'n twintig enthousiaste deelnemers genoten van heerlijke boekweitpannenkoeken, gebakken door Professor Pannenkoek. De professor vertelde over zijn bijzondere, lokale pannenkoekenmixen. In het veld gaf teler Kees Sijbenga uitleg over de bloeiende boekweit.

In het najaar volgde de oprichting van de Boekweit Coöperatie, met Sijbenga als voorzitter. Het doel van de coöperatie is om Nederlandse boekweit te promoten en om die ook in Nederlandse winkels te krijgen. Nu is de boekweit in de winkel nog vrijwel altijd afkomstig uit China of Oost-Europa. Als meerdere telers op grotere schaal in Nederland boekweit gaan verbouwen, wordt het makkelijker om deze ook te gaan verwerken en voor een goede prijs aan te bieden aan winkels. Voordelen van boekweit zijn dat het weinig stikstof nodig heeft, lang bloeit en daardoor een fantastische voedselbron voor insecten is, en goed past in het Nederlandse landschap. Bovendien is boekweit ook nog eens heel gezond als voedsel voor de mens. Naast boeren kunnen ook burgers lid worden van de Boekweit Coöperatie. Meer informatie: www.nederlandseboekweit.nl/boekweitcoöperatie

Het Gebiedsfonds Drentsche Aa heeft (begin 2025) deze stichting een financiële ondersteuning gegeven.

6 Natuur en landschap

Nat jaar!

Sinds het KNMI in 1901 de neerslag is gaan meten, is 2024 met kop en schouders het jaar met de meeste neerslag. Dankzij het neerslagoverschot van 2024 zijn de in 2018 ontstane lagere grondwaterstanden weer aangevuld. Het droge jaar 2018 en het natte jaar 2024 zijn helemaal in lijn met klimaatverwachtingen. De nattigheid zal de recreant niet ontgaan zijn; veel wandel- en fietspaden overstroomden en waren tijdelijk niet begaanbaar. De overvloedige neerslag heeft een extra boost gegeven aan eerder uitgevoerde vernattingsmaatregelen. Ook leiden hoge waterstanden tot een hoge kweldruk, wat kwelafhankelijke plantensoorten zoals goudveil en gewone dotterbloem ten goede komen. *[foto pad onder water Hart van Drenthe januari 2024]*

‘Bijenhouden met Darwin’ – WUR-onderzoek op demoveld Wedbroeken

Sinds de jaren tachtig worden bijenvolken in Nederland geplaagd door de varroamijt (*Varroa destructor*). De mijt verzwakt het broed en kan hierbij verschillende bijenziektes overdragen. Wageningen University Research (WUR) doet de laatste vijftien jaar onderzoek om de weerbaarheid van bijen tegen deze mijt te vergroten, met het doel het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen varroa niet meer nodig is. Door middel van natuurlijke selectie worden de bijen minder vatbaar voor de mijt en kunnen ze bij aanwezigheid van varroa beter overleven (dit worden weerbare volken genoemd). Door koninginnen uit een gangbaar volk (een volk dat op de gangbare manier behandeld wordt tegen varroa) te laten paren met darren van weerbare volken, kunnen genetische eigenschappen worden overgedragen waardoor de populatie weerbare volken groeit. Dit kan alleen als de behandeling tegen varroa wordt stopgezet waardoor alleen de weerbare bijen overleven. Dit proces zal naar verwachting na een aantal jaren een selectie van weerbare bijen opleveren. In het project ‘*Bijenhouden met Darwin*’ worden imkergroepen in het hele land ondersteund om lokaal aangepaste weerbare populaties te ontwikkelen.

In de zomer van 2024 is in Tynaarlo – een van de drie locaties in Nederland waar relatief weinig tegen varroa behandelde volken rondvliegen – een paringsplaats ingericht met darrenvolken uit de (selectie)lijnen van weerbare volken. Deze weerbare volken zijn minstens vijf jaar niet behandeld tegen varroa. Het aandeel tegen varroa behandelde darren is op deze locatie relatief laag, dus is de kans op paring met weerbare darren groter en dus is ook overdracht van de goede genen groter. Bijenhouders die zich bij het project hebben aangemeld, hebben in juni en juli kleine volkjes met een onbevuchte koningin op de paringsplaats gebracht. Daar hebben de rondvliegende weerbare darren de koningin kunnen bevruchten tijdens haar bruidsvlucht. De volken zijn na de bevruchting van de koningin teruggebracht naar de eigen stand. Ze worden niet meer behandeld tegen varroa, tenzij de volken te klein worden om te overleven. In dat geval worden ze verenigd met een gangbaar volk en waar nodig behandeld tegen varroa. Door van deze volken volgend jaar opnieuw frisse afleggers te laten paren met weerbare darren wordt het genenbestand voor de weerbaarheid tegen varroa steeds groter. Over een aantal jaar kunnen de darren van deze bijenvolken weer dienen om de weerbaarheid tegen varroa verder te verspreiden. En wordt het gebruik van bestrijdingsmiddelen verder teruggebracht.

Opknapbeurt voor Quintusbos

In het Quintusbos in Glimmen, onderdeel van het vroegere landgoed Huis te Glimmen, staan veel oude bomen, hoofdzakelijk eiken en beuken. Bij controles door Staatsbosbeheer bleek dat sommige bomen aan het einde van hun levensduur zijn. Ze zitten in de aftakelingsfase, waarbij in de boomkronen takken afsterven. Vallende takken kunnen gevaarlijk zijn voor wandelaars en daarom wordt er gesnoeid om ongelukken te voorkomen.

Om een duidelijk beeld te krijgen van de vitaliteit van alle bomen in het park heeft Staatsbosbeheer een extern bureau het afgelopen jaar een boomveiligheidscontrole laten uitvoeren. Daarin zijn naast

het veiligheidsaspect ook de historie van het landgoed en de grote ecologische waarde meegenomen. Het eiken- en beukenbos, oorspronkelijk vooral bedoeld om hout te produceren, heeft zich in de loop van de tijd ontwikkeld tot een gevarieerder bos, met plaatselijk een weelderige ondergroei van hult. Uit het onderzoek is een aantal vervolgstappen voortgekomen waarvan verschillende inmiddels zijn uitgevoerd. Aftakelende bomen zijn belangrijk voor dieren en schimmels, bijvoorbeeld vleermuizen zitten in holtes en achter loslatende schorsplaten. Paddenstoelen en insecten tasten de bomen verder aan en verteren als het ware de boom. Om die reden blijven waar mogelijk aftakelende bomen staan. De twee historische vijvers zijn in ere hersteld doordat opslag van boompjes en struiken is verwijderd en het blad eruit is gehaald met een kraan.

Veel kleine laantjes die onherkenbaar waren geworden door de forse en hoge hultstruiken zijn weer beter zichtbaar gemaakt door het verwijderen van de ondergroei. Ná het snoeien van de lanen heeft een aannemer de wandelpaden bezand zodat ze het hele jaar door goed te bewandelen zijn.

Twintig jaar broedvogels inventariseren, tienduizend uur het veld in

In januari 2024 bracht de Telgroep Drentsche Aa het rapport 'Broedvogels van het beekdallandschap Drentsche Aa' uit, een verslag van twintig jaar broedvogels tellen. Het onderzoek is uitgevoerd door tientallen vrijwilligers die samen vele duizenden uren het veld in zijn geweest. Bijzonder is dat het hele stroomdal van de Drentsche Aa is onderzocht, van het brongebied De Holmers in boswachterij Hart van Drenthe tot aan De Punt.

Het Drentsche Aa-gebied is een belangrijk broedgebied voor allerlei soorten vogels. Voor drie rode lijst-soorten - watersnip, paapje en grauwe klauwier - is het gebied zelfs van landelijk belang. De watersnip broedt met ongeveer honderd paartjes in het gebied. Dat aantal was vrij stabiel, maar de afgelopen vier jaar is het iets teruggelopen, misschien door de droge zomers. Het aantal paapjes neemt iets toe. De grauwe klauwier heeft een nog grotere sprong gemaakt; die was vrijwel uitgestorven, maar is nu weer vrij algemeen.

Uit de inventarisaties blijkt dat er de afgelopen jaren allerlei verschuivingen zijn opgetreden. Dat heeft te maken met ander beheer: de beekdalen worden natter en er zijn meer plekken met riet, natte ruigten, zeggenvegetatie, struiken en bosjes, waardoor vogelsoorten die hiervan houden het goed doen. Zo is het aantal sprinkhaanzangers bijvoorbeeld verachtvoudigd; soorten als roerdomp, kleine karekiet en blauwborst zijn eveneens toegenomen en het zeldzame porseleinhoen is teruggekeerd. Daar staat tegenover dat er mede door het veranderde beheer ook soorten achteruitgegaan en verdwenen zijn. De grote verliezers zijn weidevogels als grutto, kievit, tureluur, wulp en scholekster. Deze vogels trekken naar landbouwgebieden, maar kunnen zich ook daar niet handhaven. Voor deze soorten ziet de toekomst er somber uit.

Donatie schilderijen van Elias Nauta

Schilder Elias Nauta (1936) heeft enkele schilderijen gedoneerd aan Staatsbosbeheer. Als vogelaar en kunstenaar, heeft het Drentsche Aa-gebied zijn hart gestolen. Enkele werken welke hij hier heeft gemaakt, wil hij graag delen met anderen. Op het beheerkantoor in Oudemolen, Balloo en Elp kunnen meerdere mensen genieten van de door hem vastgelegde pracht van het Drentsche Aa-gebied.

Dag van het Hunebed 2024

Op 18 augustus 2024 werd de [Dag van het Hunebed](#) gevierd. Deze dag wordt jaarlijks georganiseerd door het Hunebedcentrum, Stichting Het Drentse Landschap, UNESCO Global Geopark de Hondsrug en Staatsbosbeheer. Ook in 2024 waren er bij verschillende hunebedden allerlei activiteiten te doen, waaronder bij hunebed D8 te Anloo. Hier hebben Staatsbosbeheer boswachters Kees van Son en Linde Veldhoen in samenwerking met Vereniging Historisch Anloo een Hunebedspreekuur gehouden. Er kwam veel animo op af.

[foto infobord Hunebedspreekuur 18 augustus 2024]

Jaar van het bos

Op 21 juli 1899 werd Staatsbosbeheer opgericht, dat was in 2024 125 jaar geleden. Dit heeft Staatsbosbeheer gevierd door 2024 als het Jaar van het Bos uit te roepen. In dat kader zijn in 28 bossen verspreid over heel Nederland [‘Van Boom tot Bos’-wandelingen](#) uitgezet. Waaronder in boswachterij Gieten-Borger, te lopen vanaf Buitencentrum Boomkroonpad. Onderweg komt men paaltjes met een QR-code tegen. Deze leiden naar een bosverhaal of videobericht van de boswachter waarin zij meer vertelt over het bos.

Op dinsdagmiddag 14 mei 2024 werd deze jubileumroute bij het Boomkroonpad officieel geopend. Wethouder Jeroen Hartsuiker (gemeente Borger-Odoorn) heeft hiervoor met boswachter Linde Veldhoen een jubileumbeeld onthuld. Dit beeld is gemaakt door oud-boswachter Martijn Harms. Ook heeft verhalenverteller Jans Polling een ode aan het bos voorgedragen in het Drents.

[foto openingshandeling wethouder Jeroen Hartsuiker en boswachter Linde Veldhoen] of

[foto opening met verhalenverteller Jans Polling, wethouder Jeroen Hartsuiker en boswachter Linde Veldhoen]

LIFE Climate Forest – klimaatslim bosbeheer

In boswachterij Gieten-Borger is vlakbij Buitencentrum Boomkroonpad ruim 50 hectare bos aangewezen als ‘demonstratiesite’ (hierna: demosite) voor het Europese project [LIFE Climate Forest](#). Dit project draagt gericht bij aan het uitdragen van de kansen van klimaatslim bosbeheer en daarmee de ontwikkeling naar veerkrachtige en vitale bossen, die ook in de toekomst hun waardevolle producten en diensten kunnen blijven leveren. In dit zeven jaar durende project gaan projectpartners Staatsbosbeheer en de Bosgroepen aan de slag met al deze aspecten van klimaatslim bosbeheer. In 2024 lag de nadruk op voorbereiding en kennisuitwisseling tussen beheerders en experts. De demosite in Gieten-Borger is tevens als bosarboretum aangewezen, waarbij interessante boomsoorten in de groei, ontwikkeling en andere factoren worden gevolgd en vergeleken. Geheel gericht op klimaatslim bosbeheer.

Bever onder het fietspad

Door vernattingsmaatregelen in het Hart van Drenthe, vindt de bever ook hier haar thuis. Bij een thuis hoort een huis; en die hebben zij gebouwd onder het fietspad tussen de uitkijktoren Holmers-Halkenbroek en herinneringscentrum Kamp Westerbork. Sinds juni 2023 is dit fietspad-tracé afgesloten voor alle verkeer, vanwege instortingsgevaar. Wandelaars en fietsers worden via de noordzijde van de Holmers-Halkenbroeken omgeleid. De afsluiting bleek niet voor niets, want eind december 2024 gebeurde wat was verwacht; het fietspad stortte in. Omdat het water hierdoor wegstroomde, kwamen de bevers direct in actie en hadden in no-time een dam gebouwd om het water vast te houden.

Noordse en ven glazenmaker in opmars

Het was een goed jaar voor de Noordse glazenmaker in de boswachterij Gieten-Borger. Het is een zeldzame libel die afhankelijk is van drijvende veenmospakketten in vennen en veentjes. De Noordse glazenmaker is lastig te onderscheiden van de iets algemenere venglazenmaker. Bovendien houden de glazenmakers zich vaak op in het struweel rondom de vennen zodat ze moeilijk te vinden zijn. Onderzoeker Christiaan de Vries heeft met engelengeduld in een aantal vennen enkele tientallen voortplantende noordse glazenmakers aangetroffen. Het was mogelijk door het natte voorjaar een goed jaar voor deze soort waarvan het zwaartepunt van de Nederlandse verspreiding in Drenthe ligt. De grotere boswachterijen in het zuiden van het Nationaal Park zijn de belangrijke brongebieden van de Drentsche Aa. Daarbinnen zijn de vennen en veentjes waardevolle hotspots voor bijzondere flora en fauna.

7 Duurzaam toerisme

Impuls voor duurzaam toerisme

Bewoners en bezoekers een topervaring bieden en tegelijkertijd de unieke waarden van het Drentsche Aa-gebied behouden door de bezoekersstroom in goede banen te leiden. Dat is de ambitie van het Ambitieplan Duurzaam Toerisme Nationaal Park Drentsche Aa. Het plan kreeg dit voorjaar een positief onthaal in het Overlegorgaan Drentsche Aa.

De concrete doelen in het kort:

- betere samenwerking tussen de gebiedspartners om de zichtbaarheid van het Nationaal Park te vergroten;
- de beleving verbeteren door het ontwikkelen van toegangspoorten, heldere routestructuren en locaties voor sleutelervaringen;
- meer verbinding met de agrarische sector om de agrarische beleving van het Nationaal Park te versterken;
- het gastheerschap versterken om ondernemers meer mee te nemen in de merkpositionering, het verhaal en de sleutelervaringen.

Het plan bevat daarvoor een groot aantal concrete voorstellen. Het volledige plan is te vinden op de [website van het nationaal park](#). Eén aanbeveling uit het plan is alvast opgevolgd: er is een permanente Werkgroep Duurzaam Toerisme in het leven geroepen om de samenwerking tussen partijen te versterken. Verder is het de bedoeling dat de Nationaal Park-organisatie er menskracht bij krijgt om ontwikkelingen in gang te kunnen zetten. Dit is in 2025 ook daadwerkelijk gerealiseerd.

6.2 Onderborden fietsknooppunten Nationaal Park Drentsche Aa

Recreatieschap Drenthe heeft in 2024 veertig onderborden bevestigd onder bestaande fietsknooppuntenborden bij knooppunten verspreid over het Nationaal Park Drentsche Aa. Elk onderbord geeft in tekst en beeld informatie over landschap, natuur en cultuurhistorie in de directe omgeving van het betreffende knooppunten. Er is een beknopte versie van de tekst in het Duits en in het Engels bij opgenomen. Dit project is voortgekomen uit het actieprogramma van het Ambitieplan Duurzaam Toerisme. Het idee is de doorgaande fietsverbindingen te benutten als informatiedrager van het verhaal van het Nationaal Park, zodat geen nieuwe extra frames in het landschap geplaatst te hoeven worden. Bezoekers beleven dit verhaal nog beter door heldere routestructuren en goed gemarkeerde locaties voor sleutelervaringen en hoogtepunten.

Nieuwe editie van De Loop van de Drentsche Aa

Begin 2024 verscheen de tweede, geheel herziene uitgave van de langeafstandswandeling De Loop van de Drentsche Aa. Het is een van de uitgaven in de reeks 'Lopen van...' van Het Drentse Landschap, in dit bijzondere geval tot stand gekomen in samenwerking met het Nationaal Park Drentsche Aa. De nieuwe Loop heeft de vorm van een rondwandeling met de stations van Assen en Groningen als startpunten. In totaal is de route ruim 170 kilometer lang. Hij is verdeeld in negen etappes van gemiddeld 19 kilometer, maar de wandelaars kunnen ze zo kort en lang maken als ze zelf willen. Het grootste deel van de route, ruim 70 procent, gaat over onverharde paden. Behalve heldere kaarten en gedetailleerde routeaanwijzingen bevat de gids ook een schat aan wetenswaardigheden over het landschap, de natuur en de geschiedenis van het gebied. De gids heeft een handzaam formaat en is met een spiraal gebonden, wat hem onderweg goed hanteerbaar maakt. Hij kost slechts € 15,- en is te bestellen via www.drentslandschap.nl/winkel/loop-drentsche-aa

Wandelknooppuntennetwerk klaar

Aan wandelmogelijkheden was toch al geen gebrek in Nationaal Park Drentsche Aa. Sinds kort wordt het wandelaars – ook degenen die het gebied nog niet (zo goed) kennen – nog makkelijker gemaakt. Je kunt nu in het hele Nationaal Park van wandelknooppunt naar wandelknooppunt lopen en daarmee heel gemakkelijk zelf je route uitstippelen. Elk knooppunt is voorzien van een paal met bruin-met-witte schildjes waar het nummer en verwijzingen naar aangrenzende knooppunten op staan. Het Recreatieschap Drenthe heeft afgelopen jaar het wandelnetwerk in de gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo voltooid. Per 1 april is daarmee tevens het 5.777 kilometer lange wandelnetwerk in heel Drenthe compleet. Vanaf diezelfde datum zijn alle knooppunten online te vinden op www.wandelnet.nl.

Vrijwilligers onderhouden ruiter- en menroutes

Op 12 oktober 2024 heeft een groep actieve en enthousiaste vrijwilligers vanuit de gebruikersgroep van Stichting Paardenroutes Drenthe de ruiter- en menroutes in Nationaal Park Drentsche Aa onder handen genomen. Er werd gezaagd en gesnoeid om de routes vrij te maken van overhangende en uitstekende takken, zodat er weer ruim baan is om met paard en menwagen te kunnen rijden. Naast het harde werken werd er gezellig bijgekletst en werden nieuwe 'rijmaatjes' gevonden. Het onderhoud was gepland in goed overleg met Staatsbosbeheer en met dank aan de materialen van Landschapsbeheer Drenthe.

Stichting Paardenroutes Drenthe zet zich in om het netwerk van ruiter- en menroutes in Drenthe up-to-date, aantrekkelijk en toegankelijk te houden. Onder de Stichting vallen zeven gebruikersgroepen in verschillende Drentse regio's. Binnen de gebruikersgroepen zijn ruiters en menners actief die op vrijwillige basis activiteiten willen verrichten bij het onderhoud en bewegwijzering van ruiter- en menpaden. Verder signaleren de gebruikers eventuele knelpunten in de routes.

Van wandelroutes naar wildernisroutes

In 2024 heeft Staatsbosbeheer in het Hart van Drenthe zeven reguliere wandelroutes in boswachterij Grolloo en Schoonloo vervangen voor twee wildernisroutes, het [Sprokkelspoor](#) en het [Wolvenspoor](#). Beide zijn avontuurlijke kronkelpaden over vlonders en boomstammen, dwars door het Hart van Drenthe. Het Sprokkelspoor is 12 kilometer lang (vanaf parkeerplaats Blauwe Steen) en is in te korten naar 7 kilometer met als startpunt Zandspeelplaats boswachterij Grolloo. Het Wolvenspoor is 7,5 kilometer lang en heeft sinds 2024 't Loomeer als startpunt. De wildernisroutes laat de wandelaar de stilte, verwildering en magie van het zuidelijk deel van Nationaal Park Drentsche Aa beleven.

[foto startpunt Sprokkelspoor Zandspeelplaats boswachterij Grolloo]

8 Wonen en leefbaarheid

Bewonersonderzoek Nationaal Park Drentsche Aa

Bewoners van Nationaal Park Drentsche Aa zijn over het algemeen zeer te spreken over het Drentsche Aa-gebied. Ze roemen met name de natuurlijke schoonheid en het historische karakter en wandelen en fietsen er graag. Maar er zijn ook punten waarop ze graag verbeteringen zouden zien. Dat blijkt uit het onderzoek dat het Trendbureau Drenthe in februari-maart uitvoerde in opdracht van het Overlegorgaan Drentsche Aa.

Hoewel de meeste bewoners positieve ervaringen delen, merken sommigen op dat het op bepaalde plekken drukker is geworden. Ze vinden dat er meer toezicht moet zijn en beter gehandhaafd moet worden op met name loslopende honden, auto's, mountainbikers en drones die de rust verstoren.

Verder geeft een aantal respondenten aan meer betrokken te willen worden bij het beheer. De meeste bewoners zijn tevreden over hoe het park communiceert, maar willen nog meer gebruik van digitale communicatiekanalen, zoals e-mail en sociale media. Ook vragen ze om meer informatie over de natuur, wandel- en fietsroutes en lokale producten.

Op basis van deze resultaten zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

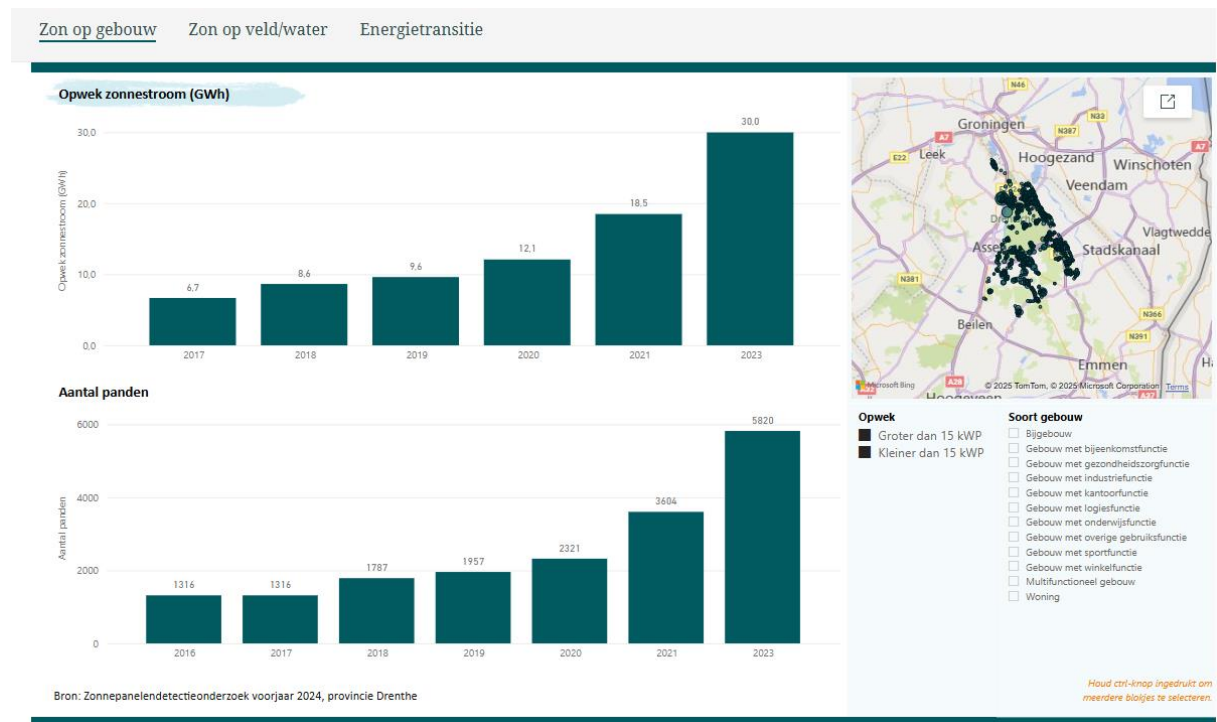
- Nationaal Park Drentsche Aa moet het positieve gevoel van bewoners benutten en hen nog meer betrekken bij het beheer van het gebied.
- Er moet meer aandacht zijn voor het beheersen van drukte op drukke plekken en het verbeteren van handhaving.
- Het park moet zich meer inzetten voor digitale communicatiekanalen en het verstrekken van relevante informatie aan bewoners.

De organisatie van Nationaal Park Drentsche Aa neemt de uitkomsten ter harte. Met de beperkte beschikbare middelen werkt zij aan de voorgestelde verbeteringen. Zo zet het actieprogramma Duurzaam Toerisme onder meer in op zonering en ontzien van kwetsbare delen van het gebied. Het geplande project 'Samen aan de slag in het Nationaal Park Drentsche Aa' zet in op een dorpennetwerk en is daarmee een stap in het betrekken van bewoners bij het beheer van het gebied. Ook wordt er gewerkt aan verbetering van de digitale communicatie en aansluiting op de wensen van bewoners. Het bewonersonderzoek is te lezen via deze link: <https://tinyurl.com/yrdstu9u>

9 Klimaat en energie

Zon op gebouw

Uit de bestaande monitors voor energie kan worden afgeleid of er daadwerkelijk meer kleinschalige initiatieven zijn voor duurzame energieopwekking. In de Drentsche Aa zijn inmiddels 5820 panden die bijdragen aan het opwekken van zonne-energie. In totaal kan hiermee 30 GWh energie worden opgewekt per jaar. Ga voor een [interactieve tabel](#) naar de Monitoringsrapportage Drentsche Aa - 4e Meting 2023.

10 Educatie en communicatie

[Fotojaarverslag IVN wordt op deze plek ingevoegd]

11 Gebiedsfonds Drentsche Aa

1. Steenuilen onder de pannen in Gieten en Annen

Dit project zet in op biotoopontwikkeling voor de steenuil, ambassadeursoort van de gemeente Aa en Hunze, op erven. Doel is het vergroten van kennis van en draagvlak voor het behoud en verbetering van het steenuil biotoop bij bewoners/gebruikers van erven in het buitengebied via voorlichting en werving en inzet van vrijwilligers van de steenuilenwerkgroepen. Er zijn concrete maatregelen uitgevoerd op 22 erven en de directe omgeving ter verbetering van het (voedsel)biotoop voor de steenuil.

Het samenwerkingsverband Heel Drenthe Zoemt vroeg een aantal jaren geleden Drentse bestuurders en overheden om ambassadeur te worden voor een boerenlandsoort. Eind januari 2018 is de gemeente Aa en Hunze ambassadeur geworden van de steenuil. Zij heeft de steenuil gekozen als iconsoort voor de biodiversiteit van het kleinschalig boerenlandschap, omdat deze kleine uil ook overdag zichtbaar is en in de nabijheid van mensen voorkomt.

2. Groot onderhoud 'Baak van Balloo'

In 2013 heeft het Gebiedsfonds een bijdrage geleverd aan de realisatie van dit kunstwerk aan de zuidkant van het Ballooërveld, langs het tracé van het Pieterpad. Het kunstwerk was aan groot onderhoud toe. Kunstenaar Arie Fonk heeft acht kleine keien nu vervangen door grotere exemplaren, met handhaving van de huidige, historisch bepaalde cirkelmaat. Hierdoor krijgt de beeldvorm meer body. De omgeving is aangevuld met zand en geëgaliseerd. Het herstelproject is uiteindelijk begin 2025 uitgevoerd.

3. Samen aan de slag in Nationaal Park Drentsche Aa - werkbudget voor uitvoering

In aanvulling op dit project – gefinancierd vanuit LVVN-subsidie 2024 – heeft het Gebiedsfonds een aanvullend werkbudget beschikbaar gesteld. Hiermee kunnen kleine initiatieven direct worden uitgevoerd.

Stichting Landschapsbeheer Drenthe, Brede Overleggroep Kleine Dorpen en Natuur- en Milieufederatie Drenthe werken samen aan het vergroten van de betrokkenheid van bewoners bij natuur en landschap in hun directe leefomgeving, in combinatie met de opgaven vanuit de energietransitie. Dorpsbewoners hebben met elkaar ideeën en ambities uitgewisseld en vastgelegd in plannen. Zij staan klaar om verdere stappen te zetten. Om dat mogelijk te maken is voortzetting van de ondersteuning wenselijk. Met professionele steun aan het lokale netwerk wordt de samenwerking en uitwisseling tussen initiatieven versterkt, kunnen de ambities worden waargemaakt en is de kwaliteit van uitvoeringsmaatregelen beter gewaarborgd.

4. Anloo aan de Aa

De kern van dit project is het realiseren van middelen om bewoners en bezoekers van Anloo te enthousiasmeren en te informeren over de lange en rijke historie van Anloo. Hierbij wordt gedacht aan een sculptuur bij de entree van Anloo vanuit Gasteren, die de aandacht vestigt op (nog zichtbare sporen van de) historische elementen die hier aanwezig waren en die informatie daarover ontsluit. De lokale vereniging Historisch Anloo wil zo de aandacht vestigen op intrigerende en veelal nog te onderzoeken aspecten, in aansluiting op sporen in het landschap. Onderzoek naar deze aspecten maakt deel uit van dit project. Het project concentreert zich (vooralsnog) op een locatie aan (zuid)westzijde van Anloo: 'tussen dorp en diepje'.

5. Boek 'Pingoruïnes en uitblazingskommen'

In het kader van het Pingo Programma Drenthe, geïnitieerd en gecoördineerd door Landschapsbeheer Drenthe, is een groot aantal Drentse veentjes onderzocht. Daarbij is onder andere bij elk veentje bekeken of het om een pingoruïne dan wel een uitblazingskom gaat. Beide typen zijn

ontstaan in de laatste ijstijd, het ene door smeltend bodemijs, het andere door windwerking. Gaandeweg ontstond de wens om alle informatie en kennis die uit het programma is voortgekomen vast te leggen in een boek, om het met een breder publiek te kunnen delen. Omdat er ook veel onderzoek naar pingoruïnes/uitblazingskommen is gedaan in de Groningse (aan Drenthe grenzende) streek het Gorecht in samenwerking met Landschapsbeheer Groningen, wordt ook dit gebied meegenomen in het boek. De volledige (werk)titel van het beoogde boek is 'Pingoruïnes en uitblazingskommen in Noord-Nederland, bijzondere en waardevolle landschapselementen'.

6. Boek 'Leegte, de strijd om de ruimte in Drenthe'

Dit beoogde boek schrijft over de waarde van de ruimte die we nog hebben in Drenthe en is een pleidooi voor het verstandig omgaan met kwetsbare gebieden die voor veel mensen een rijkdom bieden aan rust, ruimte, stilte, natuur en ontspanning. Wat is de waarde van die ruimte, die leegte voor de mens en voor de natuur? Waarom bleef er in Drenthe veel meer open ruimte behouden dan in andere provincies? Is het belangrijk dat we die ruimte koesteren of kunnen we die beter benutten voor de bouw van woningen of zonneparken? Of moeten we zorgen dat de ruimte wordt aangewend voor bijvoorbeeld het toerisme? Hoe zal de strijd om de ruimte, die ook in Drenthe is losgebarsten, zich ontwikkelen? Krijgt Drenthe een landschap dat zich niet meer onderscheidt van de Randstad of lukt het om de Drentse leegte veilig te stellen?

Eric le Gras en Bernhard Hanskamp proberen een antwoord te geven op deze nog veel andere vragen. Ze beschrijven geschiedenis, heden en toekomst van de Drentse leegte en analyseren de rol van de politiek, praten met bewoners en recreanten, onderzoeken de invloed op flora en fauna en peilen de waarde van de leegte voor de economie en het welbevinden van mensen. Ook het belang van leegte voor kunst en cultuur en zelfs een vleugje spiritualiteit komen aan bod.

Bijlagen

1. Organisatie Nationaal Park Drentsche Aa

Overlegorgaan Drentsche Aa

Voorzitter	Jaap Verhulst
Secretaris	Kees Folkertsma
Provincie Drenthe	Egbert van Dijk
Waterschap Hunze en Aa's	Anja Woortman
Gemeente Aa en Hunze	Anno Wietze Hiemstra
Gemeente Assen	Albert Smit
Gemeente Groningen	Kristen de Wrede
Gemeente Tynaarlo	Jelbrich Peters
Staatsbosbeheer	Wout Neutel / Els Dubbink-Hogenkamp
BOKD	Gerrit Volkers
LTO Noord	Arend Steenbergen
LTO Noord	Erik Emmens
Natuur- en Milieufederatie Drenthe	Reinder Hoekstra
Recreatiesector	Bert Speulman
Waterbedrijf Groningen	Riksta Zwart
<i>Adviseur:</i>	
Ministerie van LVVN, DG Natuur en Regio	Adriaan Beenen

Programmateam Nationaal Park Drentsche Aa

Secretaris Overlegorgaan	Kees Folkertsma (voorzitter)
Coördinator C&E NPDA	André Brasse
Provincie Drenthe	Marije van der Veen (programmaleider Drentsche Aa)
Provincie Drenthe	Priscilla Verplanke
Waterschap Hunze en Aa's	Martijn Näring
Gemeente Aa en Hunze	Maaïke Hamstra
Gemeente Assen	PM
Gemeente Groningen	Peter Teerhuis
Gemeente Tynaarlo	Jaap Nanninga
LTO Noord	Rianka Laarman
Staatsbosbeheer	Suzanne Poyck / Karel Bos
BOKD	Luit Hummel
Recreatiesector	Marianne Glas
Recreatieschap Drenthe	Ingeborg de Groot
Waterbedrijf Groningen	Mario Post / Rene Kollen
De Hondsrug UNESCO Geopark	Jasper Tomesen
Prolander	Hans Verhoogt
Prolander	Meriam Tuinstra
<i>Agendalid:</i>	
Gemeente Midden-Drenthe	Roelien Scholtens
Natuur- en Milieufederatie Drenthe	Judith van den Berg
Gemeente Borger-Odoorn	Alien Poelman

Werkgroep Communicatie & Educatie (C&E)

Coördinator C&E NPDA	André Brasse
Medewerker C&E NPDA	Timanca Manak
Gemeente Aa en Hunze	Edith Scholte
Gemeente Assen	
Gemeente Tynaarlo	Patricia Langen
Waterschap Hunze en Aa's	Ida van Emmerik
Waterbedrijf Groningen	Wiejanda Moltmaker
Recreatiesector	Frits Sturris
Staatsbosbeheer	Kees van Son
Staatsbosbeheer	Linde Veldhoen
Staatsbosbeheer	Harry Dekker
Secretariaat NPDA	Elaine Sapulete / Kees Folkertsma
Gebiedsbewoner	Albert Hovius

LTO Noord
Agrarische Natuur Drenthe
De Hondsrug UNESCO Geopark
Het Drentse Landschap
Marketing Drenthe

Jannie Warringa
Jorian Huisman
Leo Bouwmeester
Hanna Schipper-Seton
Yvonne Cornax

Werkgroep Duurzaam Toerisme

IVN / NP Drentsche Aa
Toeristisch regisseur Midden-Drenthe
Provincie Drenthe (vrijtijdseconomie)
Recreatieschap Drenthe
Gemeente Assen
De Hondsrug UNESCO Global Geopark
Staatsbosbeheer
Toeplah Aa en Hunze
Marketing Drenthe
Gemeente Tynaarlo
Gemeente Aa en Hunze
Namens ondernemers
Agendalid
Gemeente Groningen
Gemeente Midden-Drenthe

André Brasse
Daphne Pot
Gréanne Feenstra-Schenkel
Ingeborg de Groot
Ingrid Zwart
Jasper Tomesen
Karel Bos
Marjolein Vos
Michelle Boer
Patricia Langen
Valerie Vermeire
Wietze Homan

Marian Boelema
Marie-Cecile Hatzmann

2. Overzicht Gastheren en -vrouwen Drentsche Aa

Nationaal Park Drentsche Aa heeft geen bezoekerscentrum. In plaats daarvan hebben we een informatienetwerk van Drentsche Aa gastheren en gastvrouwen. Deze enthousiaste gebiedsondernemers hebben een cursus Drentsche Aa gastheerschap gevolgd. U vindt ze verspreid over het hele Drentsche Aa-gebied. Ze zijn herkenbaar aan het Drentsche Aa gevelbordje met de grote 'i'; daarnaast hangt bij de meesten de Nationaal Park-vlag in de vlaggenmast. Bij deze ondernemers kunt u terecht voor informatie over het Nationaal Park. Hier ligt ook de Drentsche Aa 'Op Stap' krant met activiteitenagenda en gebiedskaart.

Zie actueel overzicht op: www.drentscheaa.nl/divers/gastvrij-onthaal

3. Besluitenlijst Overlegorgaan 2024

BESLUITENLIJST d.d. 13 februari 2024

Van de 76^e vergadering van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa in het Brinkhotel, Zuidlaren

Besluit	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van zijn vergadering van 1 november 2023 met twee wijzigingen vast.	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa heeft kennis genomen van resultaten Transitie Landbouw & Proeftuin natuurinclusieve landbouw (NIL) Nationaal Park Drentsche Aa en vraagt Provincie Drenthe hier invulling aan te geven.	4
Het Overlegorgaan Drentsche Aa heeft kennis genomen van resultaten Biodiversiteit & Participatie Nationaal Park Drentsche Aa en vraagt om vervolg in samenwerking met dorpen.	5

BESLUITENLIJST d.d. 24 april 2024

Van de 77^e VERGADERING van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa in het 'Huis van de Drentsche Aa' in Deurze (Rolde).

Besluit	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van zijn vergadering van 1 november 2023 met twee wijzigingen vast.	3
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met het projectvoorstel dorpennetwerk 'Samen aan de slag in het Nationaal Park Drentsche Aa'	4
Het Overlegorgaan stemt in met conclusies en aanbevelingen van het bewonersonderzoek Nationaal Park Drentsche Aa en stelt deze vast voor publicatie.	5
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met de gewijzigde begroting 2024 Nationaal Park Drentsche Aa'	6
Het Overlegorgaan stelt het jaarverslag 2023 Nationaal Park Drentsche Aa vast onder voorbehoud van instemming met het gewijzigde voorstel met de definitieve versie in een schriftelijke ronde.	8

BESLUITENLIJST d.d. 11 juni 2024

Van de 78^e VERGADERING van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa
Een schriftelijke ronde

Besluit	Agendapunt
Het Overlegorgaan stelt het jaarverslag 2023 definitief vast	2
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stemt in met het projectplan c.q. aanvraag voor de RvO-regeling 'ondersteuning Nationale Parken 2024' van het ministerie LNVN.	3

BESLUITENLIJST d.d. 26 november 2024

**Van de 79^e VERGADERING van het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa
in MFC Boerhoorn in Rolde.**

Besluit	Agendapunt
Het Overlegorgaan Drentsche Aa stelt het verslag van zijn vergadering van 24 april 2024 ongewijzigd vast.	3
Het Overlegorgaan neemt kennis van het jaarverslag 2023 van de Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa.	4B
Het Overlegorgaan stelt de begroting 2025 van het Nationaal Park Drentsche Aa vast.	5
Het Overlegorgaan stelt zijn vergaderschema voor het jaar 2025 vast.	7

4. Eindafrekening bestedingenplan 2024

Projecten / uitgavenposten	Bedrag
C&E (extra inzet + jongeren)	€ 77.755
Monitoringsrapportage Drentsche Aa - 4e Meting 2023	€ 48.620
Huis van de Drentsche Aa	€ 30.921
Nieuwe website	€ 15.000
IKK - Transitie landbouw	€ 14.100
OpStap-krant 2024	€ 12.506
Levend bezoekersnetwerk Drentsche Aa	€ 7.281
Doorstroom (2x)	€ 7.236
Projecten	€ 7.100
Overlegorgaan Drentsche Aa	€ 6.885
Folders en zichtbaarheid	€ 5.679
WolfMaps - Interactieve digitale kaart	€ 4.700
SNP/EUROPARC	€ 4.252
RvO-aanvraag LNV	€ 3.087
Bewonersonderzoek 2023	€ 395
Onvoorzien	€ 130
Eindtotaal	€ 245.647

5. Overzicht afgeronde projecten

Nationaal Park Drentsche Aa 'Van brongebieden tot benedenloop'

Afgeronde projecten vanaf 2002		
Stand van zaken 31 december 2024		
Status	Afgerond	
Thema	Aantal projecten	Totale investering
Landbouw	33	€ 3.151.349
Natuur en Landschap	84	€ 16.035.567
Recreatie	77	€ 7.410.975
Water	34	€ 28.451.269
Wonen en Leefbaarheid	36	€ 2.986.799
Gebiedsfonds Drentsche Aa	70	€ 5.004.594
C&E	20	€ 1.052.130
Energie	4	
Eindtotaal	358	€ 64.092.683

Status	Afgerond		
Financiële verdeling afgeronde projecten vanaf 2002			
svz d.d. 31 december 2024			
EU-geld	€ 10.573.144	16,5%	
Rijk - ROM/WCL	€ 3.482.653	5,4%	18,3% € 11.745.449 Totale Rijksbijdrage
Rijk - SGM/SGB	€ 2.411.307	3,8%	
Rijk - Overig (o.a. Belvédère)	€ 5.851.488	9,1%	
Provincie - Drenthe en Gronin	€ 12.004.876	18,7%	25,2% € 16.166.266 Totale Provinciale bijdrage
Provincie - Nationaal Park Dre	€ 1.575.144	2,5%	
Provincie - Nationaal Landsch	€ 2.586.246	4,0%	
Gemeenten	€ 9.915.497	15,5%	
Waterschap	€ 6.904.416	10,8%	
SBB / NM / HDL	€ 1.645.010	2,6%	
Particulieren	€ 1.755.841	2,7%	
Gebiedsfonds Drentsche Aa	€ 313.063	0,5%	
Overig derden	€ 5.073.998	7,9%	
Som van Totale investerin	€ 64.092.683	100,0%	

6. Actuele nieuwsberichten op de website in 2024

[Van Run Forrest Run naar RunForestRun!](#)

24 februari 2025 - Van Run Forrest Run naar RunForestRun!

[NDFF lanceert open data met Flora & Fauna Verkenner](#)

13 februari 2025 - NDFF lanceert open data met Flora & Fauna Verkenner

[Geelbroek op de schop: vernatting moet natuur herstellen](#)

10 februari 2025 - Geelbroek op de schop: vernatting moet natuur herstellen

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

27 januari 2025 - Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Inspiratiedag Drentsche Aa: de Waarde van Water](#)

22 januari 2025 - Inspiratiedag Drentsche Aa: *de Waarde van Water*

[Anloo zoekt naar Middeleeuwse schatten in de grond: 'We willen geen pretpark worden'](#)

19 november 2024 - Anloo zoekt naar Middeleeuwse schatten in de grond: 'We willen geen pretpark worden'

[Start werkzaamheden Geelbroek](#)

18 november 2024 - Start werkzaamheden Geelbroek

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

18 november 2024 - Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Bijenhouden met Darwin](#)

4 november 2024 - Bijenhouden met Darwin

[Planoloog Willem Kastelein: "Natuurwaarden en waterbeheer gaan hand in hand in Polders Oosterland Lappenvoort"](#)

31 oktober 2024 - Planoloog Willem Kastelein: "Natuurwaarden en waterbeheer gaan hand in hand in Polders Oosterland Lappenvoort"

[Plan van Aanpak voor duurzame bescherming van de Drentsche Aa als bron voor drinkwater](#)

17 oktober 2024 - Plan van Aanpak voor duurzame bescherming van de Drentsche Aa als bron voor drinkwater

[Persbericht: Nationaal Park Drentsche Aa krijgt de status die het verdient](#)

15 oktober 2024 – Vandaag heeft het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LVVN) haar besluit gepubliceerd in de Staatscourant: Het gehele Drentsche Aa gebied is officieel aangewezen als Nationaal Park. Deze aanwijzing is gebaseerd op de nieuwe 'Beleidsregel Nationale Parken 2024'.

[Persbericht: Jaarverslag 2023 Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa](#)

30 september 2024 - **Persbericht:** Het jaarverslag 2023 van de Stichting Gebiedsfonds Drentsche Aa is nu beschikbaar. In het verslag worden diverse projecten uitgelicht die hebben bijgedragen aan de ontwikkeling en het behoud van natuur en landschap in het Drentsche Aa-gebied.

[Natuurfilm WILDEBOEL!](#)

30 september 2024 - Trailer en filmposter WILDEBOEL!

[Alles uit de kast voor de heide van Vijftig Bunder](#)

6 september 2024 - Vijftig Bunder is een klein heidegebied ten westen van Midlaren tussen de Hondsrug en de Drentse Aa. De naam verwijst naar de oorspronkelijke grootte van vijftig bunder, ruim vijfenzeventig hectare. Het is een zorgenkindje van Natuurmonumenten.

[Inrichting Geelbroek van start](#)

14 augustus 2024 - Na meer dan 10 jaar van voorbereiding is Provincie Drenthe, in samenwerking met Prolander, het waterschap en Staatsbosbeheer, klaar om de plannen voor de herinrichting van Geelbroek uit te voeren. De vergunning voor het starten van de uitvoering is definitief en dit betekent dat de aanbesteding zo snel mogelijk van start gaat, met als doel de werkzaamheden dit jaar nog te beginnen. De plannen omvatten onder andere het dempen en verondiepen van sloten en het verleggen van de Geelbroekerweg.

[Internationale jongeren vrijwillig aan de slag in Nationaal Park Drentsche Aa](#)

12 augustus 2024 - Van 12 tot en met 24 augustus steken zo'n 20 jongeren uit de hele wereld vrijwillig de handen uit de mouwen in Nationaal Park Drentsche Aa. Voor de 17e keer werken SIW Internationale Vrijwilligersprojecten en Staatsbosbeheer Drentsche Aa samen aan dit project.

[Terug naar de 17e eeuw tijdens de Etstoel in Anloo](#)

8 augustus 2024 - ANLOO - Op zaterdag 17 augustus vindt in Anloo de traditionele Etstoel plaats. Het dorp keert voor één dag terug naar de 17e eeuw. Bezoekers kunnen in en rond de middeleeuwse Magnuskerk het Drentse verleden beleven.

[De boekweit proeftuin succesvol gelanceerd](#)

22 juli 2024 - Op 10 juli was de feestelijke lancering van de Drentse campagne *de boekweit proeftuin* op de boerderij van Kees Sijbenga. Zo'n 20 enthousiaste deelnemers waren naar de schuur van Kees in Hooghalen gekomen, gewapend met lekkere trek en hun regenlaarzen.

[Wolf in Drenthe \(tips\)](#)

22 juli 2024 - De kans dat je een wolf tegenkomt in het bos is vrij klein. Veel mensen vinden het prettig om te weten wat ze moeten doen, mocht je een wolf tegenkomen. Er is een folder beschikbaar met tips.

[Ervaringen met mengteelten in Drentsche Aa](#)

18 juli 2024 - Drie ondernemers hebben in 2022 ervaring opgedaan met mengteelten om te onderzoeken of ze met combinaties van een graan met een boon of erwt meer eiwit op eigen land kunnen telen, ook op droogtegevoelige grond. Er is geëxperimenteerd met maïs-stokboon, tarwe-veldboon en gerst-erwt. In een procesverslag zijn de ervaringen van de deelnemers opgetekend, van de start tot de oogst en opslag van de gewassen.

['Beek in Beeld': een ode aan de Drentsche Aa](#)

18 juli 2024 - Op de bovenste etage van Warenhuis Vanderveen in Assen, de DSG-galerie, is een bijzondere expositie te bewonderen. Bijzonder, omdat 18 kunstenaars van het Drentsschildergenootschap (DSG) samen werken aan één tweejarig kunstproject: Beek in Beeld.

[Nieuwe Subsidie voor Bewonersinitiatieven in Drenthe](#)

18 juli 2024 - Inwoners van Drenthe die een goed idee hebben voor hun dorp, wijk of buurt kunnen subsidie aanvragen bij de provincie Drenthe. Vanaf 15 augustus is er een nieuwe subsidieregeling beschikbaar voor bewonersinitiatieven. Deze regeling is onderdeel van de Sociale Agenda 2024-2029 en biedt jaarlijks maar liefst € 800.000,-- om projecten te ondersteunen die bijdragen aan naoberschap, leefbaarheid, bestaanszekerheid, inclusie en diversiteit en gezondheid in wijken, buurten en dorpen in Drenthe.

[Jaarverslag 2023 Nationaal Park Drentsche Aa](#)

15 juli 2024 - Het jaarverslag 2023 is door het Overlegorgaan Nationaal Park Drentsche Aa dit voorjaar vastgesteld. Deze is nu beschikbaar in de huisstijl van het nationaal park.

[Lokale Drentse producten](#)

15 juli 2024 - Van het Drentse platteland oer en stoer lekkers

[Pilot Groenruil](#)

9 juli 2024 - Na een succesvolle eerste ronde, gaat op 10 juli ronde twee van de pilot de Groenruil Drentsche Aa van start. In de tweede ronde kunnen deelnemers eigen percelen inbrengen en

interesse tonen in beschikbare percelen. Namens opdrachtgever provincie Drenthe, moedigt Prolander geïnteresseerden en grondeigenaren aan om zich aan te melden voor de pilot.

[Provincie Drenthe start met pilot om \(natuur\)grond te ruilen](#)

19 juni 2024 - Binnenkort start in het Drentsche Aa-gebied een nieuwe pilot om (natuur)grond te verkopen, te ruilen en/of te verwerven. De pilot, genaamd de Groenruil Drentsche Aa, is opgezet om (natuur)gronden van provincie Drenthe, terreinbeherende organisaties én particulieren op een openbare, transparante en marktconforme manier te verkopen of ruilen. De provincie roept grondeigenaren in het Drentsche Aa-gebied op om mee te doen.

[Staatsbosbeheer zoekt belangstellenden voor natuurinclusieve pacht in Drentsche Aa](#)

19 juni 2024 - Staatsbosbeheer zoekt agrariërs voor natuurinclusieve pacht in het Nationaal Park Drentsche Aa. Geïnteresseerde boeren kunnen zich registreren op biedboek.nl. De registratie staat open tot en met 30 juni.

[Boswachter Marieke trekt langs de bloeiende oevers van de Drentsche Aa](#)

29 mei 2024 - Boswachter Marieke trekt langs de oevers van de Drentsche Aa. In het voorjaar bloeit één van de kroonjuwelen van het nationale park; de zeldzame zwartblauwe rapunzel. Daarnaast kleuren de velden van het beekdal paars dankzij de brede orchis.

[Dag van het Nationaal Park 2024](#)

22 mei 2024 - Vrijdag 24 mei 2024 vieren we de Dag van het Nationaal Park. De nationale parken zijn de meest karakteristieke natuurgebieden van Nederland. Het zijn plekken waar je geniet van de mooiste natuur en die een thuis zijn voor bijzondere planten en dieren. We nodigen je het weekend van 25 en 26 mei uit, om te ervaren wat deze natuur met je doet. Dat wij mensen onderdeel zijn van natuur. Dat wij natuur nodig hebben maar andersom ook. Want deze bijzondere plekken blijven niet zomaar bijzonder!

[WMD wil waterwinning bij Assen-Oost uitbreiden, maar moet eerst natuuronderzoek doen](#)

22 mei 2024 - Er is zorgvuldig natuuronderzoek nodig voor drinkwaterbedrijf WMD de drinkwaterwinning in Assen-Oost uit te breiden. Dat zegt de Commissie voor de milieueffectrapportage tegen de provincie Drenthe, die de commissie om advies vroeg.

[Het Klokhuis komt met zevendelige serie over de Nationale Parken](#)

14 mei 2024 - Vanaf dinsdag 9 april zie je in Het Klokhuis wat er allemaal te beleven is in de Nederlandse natuur.

[Nieuwe bestuursleden gezocht voor schaapskudde Balloo](#)

13 mei 2024 - BALLOO - Het bestuur van de "Stichting Vrienden van het Drentse Heideschaap Balloërveld" is op zoek naar nieuwe bestuursleden. Dat is nodig, omdat het bestuur, helaas door ziekte van enkele bestuursleden, is uitgedund. Het gaat daarbij om invulling van diverse bestuursfuncties.

[Bewonersonderzoek Nationaal Park Drentsche Aa](#)

13 mei 2024 - Bewoners van het Nationaal Park Drentsche Aa komen er graag wandelen en fietsen. Maar ze vinden wel dat er beter gehandhaafd moet worden op loslopende honden, auto's, mountainbikers en drones die de rust verstoren.

[Feest bij Staatsbosbeheer, want de natuurbeheerder bestaat 125 jaar](#)

13 mei 2024 - Feest bij Staatsbosbeheer, want de natuurbeheerder bestaat 125 jaar. Om dit jubileum te vieren zijn op 28 plekken in Nederland boswandelingen uitgezet, zo ook bij het Boomkroonpad in Drouwen.

[Oorlogssporen in de natuur](#)

2 mei 2024 - In de natuur zijn talloze sporen van de Tweede Wereldoorlog te vinden. Van bomkraters tot gedenkplekken waar verzetsstrijders zijn gefusilleerd. Staatsbosbeheer-boswachter Kees van Son bezoekt enkele van deze plekken in Nationaal park Drentsche Aa. "Ik vind het enorm belangrijk om deze plekken in stand te houden en de bijbehorende verhalen te vertellen. Zodat we niet vergeten wat hier is gebeurd."

[Terugkeer van de roggelelie: droom of werkelijkheid?](#)

30 april 2024 - Net buiten Eext, op een oude akker in het Drentsche Aa-gebied, zoekt boswachter Kees van Son naar zijn favoriete plantje: de roggelelie. Op deze plek probeert Staatsbosbeheer het zeldzame oranje plantje terug te krijgen.

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

11 april 2024 - Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[Drents wandelknooppuntennetwerk is gerealiseerd en klaar voor gebruik](#)

9 april 2024 - In heel Drenthe en in de Friese gemeente Ooststellingwerf kun je vanaf vandaag eenvoudig wandelroutes uitstippelen op het in totaal 11554 kilometer lange wandelknooppuntennetwerk. Vanmiddag werd het gerealiseerde wandelnetwerk feestelijk en officieel geopend tijdens het Drentse wandelcongres 2024, georganiseerd door provincie Drenthe en Recreatieschap Drenthe.

[20 jaar broedvogels inventariseren, tienduizend uur het veld in](#)

4 april 2024 - Forse winst voor de grauwe klauwier en zwaar verlies voor de weidevogels. Dat is een van de belangrijkste uitkomsten van twintig jaar onderzoek naar de broedvogels in het beekdal van de Drentsche Aa. Het onderzoek is uitgevoerd door tientallen vrijwilligers die samen vele duizenden uren het veld in zijn geweest.

[Pilot klimaatbestendig Drentsche Aa](#)

28 maart 2024 - Europese partners zijn deze dagen op bezoek in Drenthe. Zij gaan in gesprek over klimaatbeleid en het effect van 'water en bodem sturend' tijdens het 'Blue Transition Event'. Provincie Drenthe ontvangt samen met waterschap Noorderzijlvest en Hunze en Aa's de delegatie. Zij gaan met elkaar in gesprek over klimaatbeleid en het effect van 'water en bodem sturend'. Werkt dit en wat zijn mogelijke oplossingen?

[Krachtpatser van het boerenland wil rust in de bodem](#)

11 maart 2024 - Jeroen Onrust steekt de schep in de grond en haalt een kluit aarde omhoog. Met zijn vingers woelt hij in de aarde, op zoek naar regenwormen, en dan met name de rode regenworm, want daarmee gaat het minder goed.

[Variatie in de beekbodem gemeten met radioactiviteit](#)

4 maart 2024 - Waterschap Hunze en Aa's verhoogde drie jaar geleden de bodem van drie Drentse diepjes in een poging de natuur in en rondom de beek te verbeteren en de beekdalen te benutten voor wateropvang. Er is zo'n 40 centimeter zand met houtmateriaal ingebracht.

[Staatsbosbeheer snoeit bomen Quintusbos Glimmen mogelijk verkeershinder Rijksweg](#)

29 februari 2024 - Er zitten dode en gevaarlijke takken in de bomen langs de Rijksweg, ter hoogte van het Quintusbos bij Landgoed Huis te Glimmen. Dat is gebleken na controle door Staatsbosbeheer. Om de veiligheid voor alle verkeersdeelnemers te garanderen worden de bomen nog vóór het broedseizoen (vanaf 15 maart) gesnoeid. De werkzaamheden nemen hooguit enkele weken in beslag.

[Padden gaan weer op pad: tunnels worden schoongemaakt](#)

26 februari 2024 - In totaal zeven paddentunnels, liggen er onder de weg tussen Gasteren en Oudemolen. "Die zijn écht een uitkomst", zegt Henk Hellema van de paddenwerkgroep Gasteren. "Want toen die tunnels er nog niet waren, vonden we elk voorjaar werkelijk honderden platgereden exemplaren. Tragisch."

[Natuurherstel Roodzanden](#)

20 februari 2024 - Het natuurherstelproject bij Roodzanden kan van start nu Gedeputeerde Staten van Drenthe het inrichtingsplan hebben vastgesteld. De natuur heeft te maken met droogte en vermessing. Na de inrichting is het gebied weerbaarder en kan het meer water opnemen, wat belangrijk is bij piekbuien.

[Lezing Ruimte rondom Rolde](#)

14 februari 2024 - Op uitnodiging van het Rolder Historische Gezelschap komt Nijlander Bernhard Hanskamp naar Rolde voor een lezing over de recente en toekomstige ruimtelijke ontwikkeling in de

vroegere gemeente Rolde. Hoe ging het en hoe gaat het straks met de inrichting van dorpen en van het buitengebied? De lezing is aansluitend op de Algemene ledenvergadering van het RHG op dinsdag 27 februari in MFC Boerhoorn, zaal Balloërkuil. Aanvang: 20:30. Toegang is voor iedereen en het is gratis

[Kadeverbetering Noord-Willemskanaal](#)

12 februari 2024 - Kadeverbetering Noord-Willemskanaal

Als een kade niet sterk genoeg is, verbeteren we deze. Om veiligheid te kunnen garanderen.

[Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa](#)

6 februari 2024 - Vergadering Overlegorgaan Drentsche Aa

[De loop van de Drentsche Aa – nieuwe editie](#)

31 januari 2024 - De loop van de Drentsche Aa – nieuwe editie

7. Adressen partners

Secretariaat Nationaal Park Drentsche Aa

Postbus 122, 9400 AC Assen
Bezoekadres: Westerbrink 1 in Assen
T (0592) 365555
E drentscheaa@drenthe.nl
I www.drentscheaa.nl

IVN Drenthe

Postbus 125
9400 AC Assen
T (0592) 371740
www.ivn.nl

Staatsbosbeheer

Postbus 333
9700 AH Groningen
T (050) 7074444
www.staatsbosbeheer.nl

LTO Noord

Postbus 186
9200 AD Drachten
T (088) 8886666
www.ltonoord.nl

Recreatiesector

p/a Recreatieschap Drenthe
Drift 11c
7991 AA Dwingeloo
T (0521) 593210
www.recreatieschapdrenthe.nl

Natuur- en Mileufederatie Drenthe

Hertenkamp 6
9401 HL Assen
T (0592) 311150
www.nmfdrenthe.nl

Waterschap Hunze en Aa's

Postbus 195
9640 AD Veendam
T (0598) 693800
www.hunzeenaas.nl

Vereniging Brede Overleggroep Kleine Dorpen (BOKD)

Dr. Nassaulaan 3a
9401 HJ Assen
T (0592) 315121
www.bokd.nl

Gemeente Aa en Hunze

Postbus 93
9460 AB Gieter
T (0592) 267777
www.aaenhunze.nl

Gemeente Assen

Postbus 30018
9400 RA Assen
T (0592) 366911
www.assen.nl

Gemeente Groningen

Postbus 30026
9700 RM Groningen
T 14 050 (verkort nummer)
www.gemeente.groningen.nl/

Gemeente Midden-Drenthe

Postbus 24
9410 AA Beilen
(0593) 539222
www.middendrenthe.nl

Gemeente Tynaarlo

Postbus 5
9480 AA Vries
T (0592) 266662
www.tynaarlo.nl

NV Waterbedrijf Groningen

Postbus 24
9700 AA Groningen
T (050) 3688688
www.waterbedrijfgroningen.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV)

Postbus 20401
2500 EK Den Haag
T (070) 3798911
www.rijksoverheid.nl

Provincie Drenthe

Postbus 122
9400 AC Assen
T (0592) 365555
www.drenthe.nl

De Hondsrug UNESCO Global Geopark

Bronnegerstraat 12
9531 TG Borger
T (0599) 725009
www.dehondsrug.nl